

Memo

Datum:
21 september 2020

Onderwerp: Stand van zaken Arhi-procedure

Ter attentie van: Gemeenteraad Barneveld

Afzender: College van burgemeester en wethouders

Aanleiding

De provincie Gelderland is een traject gestart om de bestuurskracht van de gemeente Scherpenzeel duurzaam te verbeteren. Een van de oplossingen die verkend wordt, is een bestuurlijke herindeling van de gemeenten Scherpenzeel en Barneveld. Op 14 juli jl. hebben Gedeputeerde Staten van Gelderland besloten om de fase van het zogenaamde open overleg in te gaan zoals beschreven in artikel 8 van de Wet algemene regels herindeling (Arhi). In deze memo informeren wij u over onze standpunten ten behoeve van het open overleg, alsmede het gesprek dat wij hierover op 21 september jl. hebben gevoerd met Gedeputeerde Staten van Gelderland.

Kader Arhi

De globale planning van de Arhi in het onderstaand overzicht opgenomen. Wij bevinden ons op dit moment in de fase die rood is gearceerd.

Voorbereiden herindelingsontwerp en uitvoeren herindelingsscan					Vaststellen HO door GS	Zienswijze procedure				Vastellen HA door PS
Open overleg						Zienswijzeprocedure HO raden				
	heidag	participatie					Aanpassen herindelingsadvies			
Aug' 20	sept	okt	nov	dec	Jan '21	feb	ma	april	mei	jun

Concept-plan van aanpak

De komende maanden gaat het provinciebestuur met vertegenwoordigers van de besturen van Scherpenzeel en Barneveld in overleg over het bestuurskrachtprobleem van de gemeente Scherpenzeel. De provincie heeft een concept-plan van aanpak opgesteld waarin op hoofdlijnen het proces is beschreven. Het document is op 14 juli jl. besproken met de gemeente Scherpenzeel en op 21 september jl. met de gemeente Barneveld.

Terugkoppeling gesprek 21 september jl.

Op 21 september jl. heeft ons college een eerste gesprek in het kader van artikel 8 van de wet Arhi gehad met een delegatie van Gedeputeerde Staten, zijnde de commissaris van de Koning, de heer Berends en de heer Markink als portefeuillehouder. In dit gesprek hebben wij onze opmerkingen op het concept-plan van aanpak van de provincie alsmede onze uitgangspunten voor het open overleg besproken.

Aandachtspunten bij voorstel provincie Gelderland

Naar aanleiding van het voorstel van de provincie hebben wij de volgende aandachtspunten bij de provincie Gelderland aangegeven:

- In het open overleg dient een juiste balans te zijn tussen het verbeteren van de bestuurskracht van de gemeente Scherpenzeel en de meerwaarde van een eventueel samengaan voor de gemeente Barneveld.
- De provincie gaat uit van drie varianten: zelfstandigheid, bestuurlijke fusie en duurzaam partnerschap. Vooral deze laatste variant vraagt om nadere uitdieping van de standpunten: hoe staat de provincie hierin? Vanuit Barneveld is in een eerder stadium aangegeven dat een eventuele ambtelijke fusie alleen bespreekbaar is indien het een voorloper is op een bestuurlijke fusie. Wij zullen dit in het vervolg van het overleg verder onderbouwen.
- Wij vragen nadrukkelijk aandacht de rol van de gemeenteraden. Voor ons is een tijdige betrokkenheid van de gemeenteraad een voorwaarde voor een zuiver proces.
- In de participatie verdient het wat ons betreft aanbeveling dat de provincie nadrukkelijk de regie pakt. Ook vragen wij aandacht voor een innovatieve aanpak van het participatieproces waarbij alle geledingen van de maatschappij de kans betrokken worden.
- Wij hebben behoefte om het proces te laten begeleiden door een onafhankelijke commissie om de kwaliteit van het proces en inhoud op een objectieve manier te laten waarborgen.
- Wij vinden het belangrijk dat er spelregels worden bepaald voor houding en gedrag van alle betrokkenen in dit proces: hoe gaan wij met elkaar om en wat doen we wel en niet? Wij maken ons zorgen over (de toonzetting in) de communicatie.
- In het kader van de wet Arhi is het van belang dat de termijnen gehaald worden om een eventueel besluit over een herindeling te effectueren.

Uitgangspunten open overleg

Daarnaast hebben wij in het gesprek met Gedeputeerde Staten onze spelregels en uitgangspunten voor onze houding en positie in het open overleg toegelicht. Op deze punten zijn wij aanspreekbaar en nodigen wij de andere betrokkene stakeholders uit om zich hierbij aan te sluiten en hier eventueel nieuwe aan toe te voegen. Onze standpunten en uitgangspunten hebben wij in het overleg als volgt gedefinieerd:

- Wij zoeken voortdurend de open dialoog. Wij voeren het goede gesprek door geen doelredenering te volgen.
- Wij zijn transparant over onze standpunten en onze acties.
- Wij stellen ons open op. Wij willen exploreren en verkennen.
- Wij gaan niet alleen uit van ons eigen belang. Wij stappen over onze eigen schaduw heen wanneer dat nodig is.

- Wij gaan uit van het beginsel van 'fair play'. Wij nemen geen vooringenomen standpunten in en stellen ons onpartijdig op.
- Wij tonen de kunst van het verdragen. We maken anderen niet zwart als dat ons gebeurt.
- We gaan respectvol met elkaar en elkaars belangen om.
- We komen onze afspraken na.
- We maken duidelijke afspraken over wat we communiceren en wanneer zodat anderen hier niet door overvallen worden. Ook de overige betrokken partijen zijn op dit punt aanspreekbaar

Uitgangspunten college Barneveld Arhi-procedure

Tevens hebben wij onze uitgangspunten toegelicht voor het vervolg van de Arhi-procedure.

- Als een herindeling een goede oplossing is voor Scherpenzeel dan staat Barneveld open en constructief in deelname aan het open overleg. Het is van groot belang dat er snel duidelijkheid komt over de herindeling en dat het proces is afgerond op 1 januari 2023. In dat geval is het voor ons van groot belang dat er uiterlijk op 1 juli 2021 een advies over een herindelingsontwerp bij de minister ligt.

Duiding: Barneveld wenst een efficiënt proces binnen de door de provincie gestelde termijnen om samenloop met de gemeenteraadsverkiezingen te voorkomen. Samenloop zou kunnen leiden tot stagnatie voor zowel Scherpenzeel als Barneveld. Voor medewerkers van beide gemeenten brengt een Arhi-procedure veel onzekerheden met zich mee. Het is daarom van belang om een moeilijke beslissing zorgvuldig maar wel snel te nemen.

- Indien een herindeling aan de orde is dan gaat de voorkeur van Barneveld uit naar een lichte variant, vergelijkbaar met de herindeling Purmerend/Beemster, en niet naar een volwaardige samenvoeging. Dit vanuit de wens voor een compact en efficiënt proces. In de lichte samenvoegingsvariant wordt een van de betrokken gemeenten niet opgeheven en worden de andere betrokken gemeenten wel opgeheven en geïntegreerd met de niet op te heffen gemeente, waardoor de rechtsgevolgen die zijn verbonden aan de opheffing voor de niet op te heffen gemeente achterwege blijven. Dit betekent dat de burgemeester, de secretaris, griffier en het ambtelijk apparaat van de niet op te heffen gemeente in functie blijven en er geen preventief financieel toezicht komt. Er dienen wel herindelingsverkiezingen te worden georganiseerd. Dit betekent dat de reguliere gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022 worden uitgesteld en dat er na de herindeling in november 2022 verkiezingen worden gehouden.

Duiding: Scherpenzeel kent het model Purmerend/Beemster en heeft in een eerder gesprek aangegeven hiervoor open te staan.

- Barneveld draagt bij aan een coöperatieve samenwerking in alle stappen van het proces.

Duiding: Barneveld wil in houding en gedrag een constructieve bijdrage leveren aan de open gesprekken en de stappen die daarna volgen. Barneveld is hierbij bereid om verder te kijken dan het eigen belang.

- Tijdens het open overleg moet duidelijk worden wat voor zowel Scherpenzeel als Barneveld de meerwaarde is van een samen gaan en samenwerken.

Duiding: Barneveld moet (h)erkennen en kunnen uitdragen wat de meerwaarde is van een herindeling naar onze inwoners.

- De raad moet tijdig, volledig en juist betrokken worden in het proces.
Duiding: de raad staat voor democratische legitimiteit en zal vanuit haar rol voortdurend betrokken moeten zijn bij het proces. De regie op de Arhi-procedure ligt bij de provincie. De provincie wordt gevraagd om voortdurend en tijdig inzicht te geven in de stappen die doorlopen worden en in de verschillende rollen, waardoor het college voldoende tijd krijgt voor consultatie en het meenemen van diverse betrokkenen in het proces.
- Alle gesprekken over vormen van samenwerking tussen Barneveld en Scherpenzeel maken onderdeel uit van het open overleg.
Duiding: Barneveld wil niet vooruitlopen op de uitkomsten van het open overleg en voert nu geen gesprekken over uitbreiding van de al bestaande samenwerking met Scherpenzeel op het gebied van dienstverlening.

Tijdens het gesprek met Gedeputeerde Staten is ons duidelijk geworden dat de focus van de provincie bij het versterken van de bestuurskracht van Scherpenzeel ligt op de volgende drie varianten:

- Zelfstandigheid
- Duurzaam partnerschap met Barneveld
- Bestuurlijke fusie met Barneveld per 1 januari 2023

Andere varianten maken geen onderdeel uit van het onderzoek.

Daarnaast zal het onderwerp participatie niet ingericht worden op het bereiken van volledig draagvlak of bijvoorbeeld het houden van een referendum. In dit kader zal de focus met name liggen op het finetunen van het volledige beeld van de drie varianten ten behoeve van de onderlinge vergelijkbaarheid en afweging. Voor ons is hierbij ook met name de rol en de positie van u als gemeenteraad van belang.

De provincie zal de door de gemeenten Scherpenzeel en Barneveld gemaakte opmerkingen betrekken bij het opstellen van een definitief plan van aanpak. Naar verwachting zal dit definitieve plan van aanpak alsmede het door de provincie gemaakte verslag van ons overleg van 21 september jl. aan het eind van week 39 beschikbaar zijn. Wij zullen beide documenten daarna direct ter kennisname aan uw raad verzenden.

Vervolg open overleg

Naast een bestuurlijke overleggroep en een ambtelijk kernteam is het voorstel van de provincie Gelderland om op bestuurlijk niveau een zogenaamde spiegelgroep te organiseren. Deze groep, bestaande uit een aantal onafhankelijke externen, zal gevraagd worden om in het open overleg het bestuurlijke overleg te spiegelen bij het maken van inhoudelijke afwegingen en keuzes.

Aan het einde van het open overleg zal de provincie Gelderland drie documenten opleveren:

- Uitkomsten varianten onderzoek
- Participatierapport
- Herindelingsscan

Parallel aan het opstellen van deze drie documenten werkt de provincie aan het formuleren van het herindelingsontwerp.